

Komplex vidékfejlesztést

A Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének elnöksége többször tárgyalta a 2014-2020 időszakra vonatkozó KAP-reformról, s az elnökségi döntések alapján a MOSZ apparátusa minden lehetséges fórumon (VM, COPA-COGECA stb.) megjelenítette az álláspontjukat. Máhr András főtítkárhelyettesnek kormányzati tapasztalata is van az uniós támogatásokról szóló tárgyalások nehézségeiről, ugyanakkor azt tartja a legfontosabbnak, hogy ebben a periódusban minél inkább érvényesüljenek a magyar érdekek. Mint hangsúlyozta, máris késésben van a kormányzat a tekintetben, hogy még el sem indult a társadalmi párbeszéd a magyar kormány és az Európai Bizottság között kötendő stratégiai partnerségi megállapodásról.

Az előttünk álló időszakok kapcsolatban két nagy kérdéskör foglalkoztatja leginkább a hazai agrárgazdaság szereplőit. Az egyik, amelyről már az érdekképviselő vezetők is sokat beszéltek, az agrárium jogrendszerét átszabó jogalkotási gyakorlat. A főtítkárhelyettes bíz benne, hogy – miként a rendszerváltás utáni időszakban – a falusi lakosság bölcsessége, és nem a politika akarata jut érvényre például a földtörvény és a hozzá kapcsolódó, még készülő új törvények esetében. Ne néhány ezer család között osszák fel a magyar termőföldet, mert így nem őrizhető meg a ma még meglévő több mint 100 ezer mezőgazdasági munkahely.

Csökkenő uniós költségvetés

A másik kérdéskörrel, nevezetesen a vidékfejlesztés támogatási rendszerének átalakulásáról kevés szó esik, pedig – az Európai Unió történetében először, figyelemmel a válságra – az uniós költségvetése csökken az előző periódushoz képest. Ez jelentős mértékben érinti a magyar pozíciókat, és nem hagyja érintetlenül a hazánknak járó uniós agrártámogatásokat sem. Komoly forráselvonást kell elszenvednünk a II. pillér, a vidékfejlesztés

esetében. A tárgyalások jelenlegi állása szerint 800 millió euróval csökken a Magyarország által vidékfejlesztésre fordítható európai támogatások összege.

Ugyanakkor az Európai Unióban fontos felismerés, hogy a válságból való kilábalás időszakában központi kérdéssé vált az elmaradott térségek felzárkóztatása, ami Magyarországon alapvetően a vidék, kiemelten a falu felzárkóztatását jelenti. Egyre rosszabb a foglalkoztatási helyzet vidéken, a legtöbb munkanélküli falvakban él. S ami talán még rosszabb, a foglalkoztatási ráta, ami azt mutatja, hogy a felnőtt lakosság hány százalékának van munkahelye, egyszerűen katasztrofális. Sok olyan falu ismert, ahol a felnőtt lakosság csupán 5–10–20 százalékának van munkahelye, vagy legalább valamilyen munkája, vagyis egyes településeken a lakosság 80 százalékának nincs esélye dolgozni. A közfoglalkoztatás nem megoldás, abból nem lehet megélni, és ha nincs munkahely, nem jelentheti a normál foglalkoztatásba való átvetést sem.

Az Európai Unió ma már kötelezővé teszi azt, hogy az uniós alapok felhasználási tervének elkészítése előtt a tagállamok úgynevezett stratégiai partnerségi megállapodást kössenek a Bi-

zottsággal. Ez tartalmazza egyebek között azt, hogy milyen programok készülnek az elmaradott, depresszív térségek felzárkóztatására. A vidékfejlesztés nem pusztán agrárügy, s nem kizárólag vidékfejlesztési források felhasználását jelenti, mégis, még ma is sokan úgy gondolják, hogy az ilyen programokat a vidékfejlesztési alaphoz kell finanszírozni, mivel a többi alapot más célokra akarják felhasználni.

Van lehetőség a felzárkóztatására

Máhr András szerint ez nem így van, és szerencsére az EU-ban sem így gondolkodnak, hiszen – ez az új felismerés – valamilyen alap felhasználható az elmaradott térségek felzárkóztatására. Ezen belül a legfontosabb az volna – bár erre kevés kormányzati törekvés látszik –, hogy tartós, fenntartható munkahelyeket teremtsünk ezeken a területeken.

Nem megoldás az sem, hogy egy-egy fő vagy család kap két hektár földet, gondolván, hogy annak műveléséből megélnék. Hát nem élnek meg. De az már megoldást jelenthet, ha a vidéken felhalmozódott szakismertet, az esetlegesen meglévő tökélet munkahelyek teremtéséhez segítenék részben a mezőgazdaságban, részben a feldolgozóiparban, az ezeket kiszolgáló rendszerekben, illetve más gazdasági ágazatokban is. Például a beszállítói programok révén bizonyos iparágak is előtérbe kerülhetnek (kecskeméti Mercedes-gyár, új Audi-üzem stb.).

Nem csoda, hogy még mindig él a nosztalgia Magyarországon a múlt rendszerben működő térszerek és az általuk kialakított melléküzemágak iránt. Ezek az üzemek munkahelyet biztosítottak vidéken, kiszámítható megélhetést nyújtottak a családoknak. Ahhoz, hogy ez 21. századi formában újraéledhessen, több dologra lenne szükség. Szükség lenne kiszámíthatóságra és jogbiztonságra. Ez igaz az adó- és elvonási rendszerekre is, de a falusi környezetben még inkább arra, hogy ne kérdőjelezzék meg folyamatosan a mezőgazdaságban működő jogi személyiségű kis- és középvállalkozások létét – lásd például az új földtörvényt. Szükség lenne a vidék, a falu sajátosságaihoz igazodó, a valódi munkahelyteremtést szolgáló, ösztönző, támogató programokra. Erre azonban semmilyen kormányzati törekvés nem mutatkozik, holott ez volna az az út, amelyen a vidék elindulhatna felfelé. Ha ebben nem történnek lépések, akkor az ország kettészakadása még tovább mélyül, hangsúlyozta a főtítkárhelyettes.

Késésben vagyunk

Ha a vidék, a falu problémája nem oldódik meg, s továbbra is azok a törekvések érvényesülnek, amelyek alapján a falu főterének felújítására van forrás, de a kiszámítható, tartós, fenntartható munkahelyek teremtésére nincs támogatás, akkor visszafelé halad az ország.

Máhr András úgy véli, hogy a stratégiai partnerségi megállapodás megkötését illetően késésben van az ország. Nem véletlen, hogy a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács is egyhangúlag kérte a kormányzatot, hogy ezt a programot minél gyorsabban tegye a tanács asztalára, hogy megvitathassák, megismerhessék, és a javaslatokat is megfogalmazhassák.

H. GY.